

Sygn. akt IV Ua 66/21upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	- sędzia Dorota Radaszkiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 10 stycznia 2022 r. w Olsztynie

sprawy z wniosku I. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę odsetek od zasiłku chorobowego

na skutek apelacji wnioskodawcy I. H.

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych

z dnia 23 września 2021 r.

sygn. akt IV U 280/21 upr

oddala apelację

sędzia Dorota Radaszkiewicz

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2021r. znak (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił I. H. - następczyni prawnej po zmarłym T. H. wypłaty odsetek od zasiłku chorobowego za okres od 17.02.2020r. do 10.08.2020r. Zdaniem organu rentowego dopiero prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 27.11.2020r., stwierdzający, że T. H. przyznano prawo do zasiłku chorobowego za okres od 17.02.2020r. do 10.08.2020r. był ostatnią okolicznością niezbędną do ustalenia prawa do zasiłku chorobowego. Wyrok został wykonany w dniu 16 kwietnia 2021r., a wpłynął do ZUS O. w czasie pandemii, to brak jest podstaw do wypłaty odsetek za zwłokę na podstawie art.64 ust.1 ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz art.85 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 31zd ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568).

Następną decyzją z dnia 05 lipca 2021r. znak (...) - (...), (...) Oddział w O. odmówił I. H. wypłaty odsetek od zasiłku chorobowego za okres od 22.10.2020r. do 13.01.2021r. jako świadczenia po zmarłym małżonku T. H.. Organ rentowy

powołując się na w/w przepisy oraz na § 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, wskazał, że na podstawie Opinii Głównego Lekarza Orzecznika stwierdzono, że od dnia 22.10.2020 r. rozpoczął się nowy okres zasiłkowy, a dokumenty informacyjne do ZUS wpłynęły w czasie pandemii, w związku z czym zakład nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek od zasiłku chorobowego.

I. H. w odwołaniach od tych decyzji wniosła o ich zmianę i wypłatę odsetek od zasiłków za okresy od 17.02.2020r. do 10.08.2020r. oraz od 22.10.2020r. do 13.01.2021r. jako niezrealizowanych świadczeń po zmarłym mężu. Podała, że mimo złożenia wszystkich dokumentów ZUS nie zachował 30 – dniowego terminu na wydanie decyzji. Zarzuciła ponadto, że ZUS ponosi całkowitą odpowiedzialność za nieterminową wypłatę zasiłków chorobowych, chociażby przekroczenie tych terminów nastąpiło w czasie pandemii.

Wyrokiem z dnia 23 września 2021r. Sąd Rejonowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił następujący stan faktyczny :

Decyzją z dnia 24.06.2020r., znak : (...) organ rentowy odmówił T. H. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 17.02.2020 r. do 19.06.2020 r. Wniosek o zasiłek chorobowy za okres od 17 do 30 marca 2020r. został przesłany drogą elektroniczną przez I. H. dnia 17 marca 2020r. Pismem z dnia 6.04.2020r. T. H. został poinformowany, że aby uzyskać prawo do świadczenia musi złożyć wniosek na druku ZUS Z-3B i powinien to zrobić do 27 kwietnia 2020r. osobiście, listownie lub prze PUE w formie dokumentu elektronicznego uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP. Prawidłowy wniosek o zasiłek chorobowy za okres od 17 do 30 marca 2020r. a następnie za okres od 31.03. do 30.04.2020r. T. H. złożył 24 kwietnia 2020r. Ubezpieczony wówczas też złożył wniosek o zasiłek chorobowy za okres od 12 do 23 lutego oraz od 24 lutego do 16 marca 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych rozpoznając wniosek o przyznanie zasiłku chorobowego zasięgnął opinii Wydziału (...)w celu ustalenia czy odwołujący, korzystający z przerwami od 9 lutego 2019r. z zasiłku chorobowego odzyskał zdolność do pracy po 5.04.2019r. oraz czy w przerwach między czasowymi niezdolnościami do pracy odzyskał zdolność do pracy. Opinie w tym zakresie wydane zostały 13 i 22 maja 2020r. (akta organu rentowego nr (...) - (...), decyzja k.38, wnioski i korespondencja w sprawie przyznania zasiłku chorobowego k.1-26, wnioski o wydanie opinii i opinie k.30-36)

Następnie decyzją z dnia 13.07.2020r., znak : (...) (...) Oddział w O. odmówił T. H. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 20.06.2020 r. do 10.08.2020 r.(akta organu rentowego nr (...) - (...), decyzja k.41)

Powyzsze decyzje zostaly zaskarzone przez T. H.. Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 27 listopada 2020 r., sygnatura akt IV U 388/20 zmienil ww. decyzje ZUS i przyznal T. H. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 17.02.2020 r. do 10.08.2020 r. W toku sprawy przesłuchany zostal ubezpieczony oraz zasięgnięto opinie biegłego (...), który stwierdzil, że T. H. mógł być zdolny do pracy w okresie od 4 grudnia 2019r. do 19 lutego 2020r. Wyrok uprawomocnil się w dniu 12 stycznia 2021 r.(wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 27 listopada 2020 r., sygnatura akt IV U 388/20 k. 13, opinia k.68,71, protokół k.61-62 akt IV U 388/20).

Dnia (...)T. H. zmarł, a żona I. H. zwróciła się do ZUS o wydanie decyzji w sprawie zasiłku chorobowego po zmarłym za okres od 22.10.2020r. do 13.01.2020r. (pismo k.75 akta rentowe nr (...) - (...)).

Pismem z dnia 16.03.2021r.I. H. zwróciła się do ZUS w O. z żądaniem wykonania wyroku, tj. wypłaty należnego zasiłku chorobowego oraz o należne odsetki za opóźnienie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. w dniu 16.04.2021r. wypłacił świadczenie chorobowe za okres od 17.02.2020 r. do 10.08.2020 r. w kwocie 8.658,52 zł. (pismo k.16-17).

Zasiłek chorobowy za okres od 22.10.2020 r. do 13.01.2021r. został wypłacony w dniu 21.04.2021r.

Sąd dalej wskazał, że Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13.03.2020 r., w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego od 14 marca 2020r. wprowadzono w Polsce stan zagrożenia

epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Rozporządzenie ogłoszono dnia 13.03.2020r. (Dz. U. z 2020r. poz. 433)

Natomiast Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20.03.2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii wprowadzono stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 od dnia 20.03.2020 r. (Dz. U. z 2020r. poz. 491)

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd I Instancji uznał, że odwołania nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zważył, że zgodnie z art. 64 ust.1 ustawy z 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa Zakład Ubezpieczeń Społecznych zasiłki chorobowe wypłaca na bieżąco, po stwierdzeniu uprawnień. Zasiłki te wypłaca się jednak nie później niż w ciągu 30 dni od daty złożenia dokumentów niezbędnych do stwierdzenia uprawnień do zasiłków. Jeżeli płatnik składek nie wypłacił zasiłku w terminie, o którym mowa w ust. 1, jest on zobowiązany do wypłaty odsetek od tego zasiłku w wysokości i na zasadach określonych w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych (art.64 ust.2 cyt. ustawy).

Sankcja za niedochowanie tych terminów została określona w art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 t.j.), zgodnie z którym, jeżeli ZUS w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń nie ustalił prawa do świadczenia lub go nie wypłacił, to jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ nie ponosi odpowiedzialności.

Sąd wskazał, że jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów wyznaczonego przez organ rentowy albo datę przedstawienia tych dowodów.

Podkreślił, że odpowiedzialność ZUS w zakresie wypłaty odsetek za opóźnienia, nie jest zatem odpowiedzialnością automatyczną, bo Zakład może wykazać, że opóźnienie wystąpiło wskutek okoliczności niezależnych. Jako przykład takich okoliczności można wskazać działalność innych organów.

Wskazał, że zasady wypłaty odsetek za nieterminową wypłatę świadczeń uległy modyfikacji w czasie ogłoszonego i obowiązującego stanu epidemii.

Dnia 31 marca 2020r. weszła bowiem w życie ustawa z tego samego dnia o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 568). Ustawa ta wprowadziła do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (dalej też ustawa COVID-19), innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych art.31zd, zgodnie z którym jeżeli termin wydania decyzji lub wypłaty świadczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przypada w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii albo w okresie 30 dni następujących po ich odwołaniu, w razie przekroczenia tego terminu Zakład nie jest zobowiązany do wypłaty odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego.

Sąd zważył, że w sprawie kluczowe znaczenie miało zatem rozstrzygnięcie od kiedy liczony być powinien 30 dniowy termin na wypłacenie zasiłków. Ustalenie, że termin ten przypada w czasie trwania stanu epidemii oznacza, że zgodnie z ww. powołanym przepisem odwołującej nie przysługują odsetki od nieterminowo wypłaconych świadczeń, choćby winę za opóźnienie ponosił ZUS.

Sąd I Instancji wskazał, że T. H. wniosek o przyznanie zasiłku chorobowego za okres od 17 lutego 2020r. do 30 kwietnia 2020r. złożył w dniu 24.04.2020r. Wniosek przesłany wcześniej obarczony był brakami, a dopiero temu, który wpłynął 24.04.2020r. można było nadać bieg. Zakładając zatem nawet, że działania ZUS zmierzające do zasięgnięcia opinii

lekarskich odnośnie zaliczenia poszczególnych niezdolności do pracy do jednego okresu zasiłkowego oraz kwestii odzyskania zdolności do pracy w przerwach pomiędzy poszczególnymi stwierdzonymi niezdolnościami do pracy były nieuzasadnione, to ostateczny termin wypłaty zasiłku za okres od 17 lutego do 30 kwietnia 2020r. przypadający na 24 maja 2020r. Terminy wypłaty zasiłku chorobowego za kolejne okresy były jeszcze późniejsze. Od 20 marca 2020r. obowiązywał zaś i nadal obowiązuje stan epidemii, w trakcie którego zastosowanie znajduje art.31zd ustawy COVID 19. Przepis ten wyłącza odpowiedzialność odsetkową organu rentowego za nie wypłacenie w terminie zasiłku chorobowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd ten ostatecznie przyjął, że skoro odwołująca domaga się odsetek od zasiłku chorobowego, którego wszystkie terminy wymagalności przypadają w okresie trwania epidemii, to w świetle treści art.31zd ustawy COVID-19, bezprzedmiotowe było ustalanie konkretnych dat, w których ZUS powinien wypłacić zasiłki za poszczególne okresy (zasadniczo 30 dni od dnia przedłożenia dokumentów niezbędnych do ustalenia świadczeń).

Sąd także wskazał, że z uwagi na czasookres orzekanych niezdolności do pracy ubezpieczonego T. H., podjęcie przez ZUS działań zmierzających do ustalenia, czy ubezpieczony w okresach niepobierania zasiłku chorobowego odzyskał zdolność do pracy, było uzasadnione. Zasadniczo bowiem dopiero przesłuchanie ubezpieczonego w toku postępowania przed Sądem Rejonowym w Olsztynie w sprawie sygn. akt IV U 388/20 pozwoliło ustalić jakiego rodzaju pracę wykonywał ubezpieczony. Następnie w oparciu o opinię biegłego onkologa, zasięgniętą w toku tamtego postępowania, można było ustalić, że ubezpieczony był zdolny do wykonywania owych lekkich prac w okresie przerwy pomiędzy orzekaną niezdolnością do pracy. Tym samym twierdzenie odwołującej, że organ rentowy powinien był wypłacić zasiłek tuż po złożeniu wniosku, nie było uzasadnione.

Uwzględniając powyższe oraz treść art.31zd ustawy COVID-19 sąd w oparciu o przepis art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. Sąd I Instancji oddalił odwołania

Wyrok ten został zaskarżony w całości apelacją przez odwołującą I. H. (k. 47-52), która zarzuciła mu :

I. naruszenie prawa materialnego, mianowicie :

- art. 85 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 31zd ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568) oraz art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji odmowę prawa do odsetek za zwłokę w wypłacie zasiłku chorobowego za okresy : od 17.02.2020r. do 10.08.2020r. i od 22.10.2020r. do 13.01.2021r.;

II. naruszenie prawa procesowego poprzez niewyjaśnienie istotnych dla sprawy

okoliczności – w postaci nieustalenia, czy rzeczywiście istniały podstawy do odmowy wypłaty odsetek.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zmianę zaskarżonych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i wypłatę należnych odsetek za zwłokę w wypłacie zasiłku chorobowego za okresy : od 17.02.2020r. do 10.08.2020r. i od 22.10.2020r. do 13.01.2021r. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje :

Apelacja podlegała oddaleniu, albowiem zaskarżony wyrok odpowiada prawu, choć z innych przyczyn, niż zostało to wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Umknęło bowiem uwadze zarówno Sądu I Instancji jak i wcześniej organowi rentowemu, że skarżąca I. H. ubiegała się przed organem rentowym o przyznanie prawa do odsetek od świadczeń (zasiłków chorobowych) należnych jej zmarłemu mężowi, czyli jako następcą prawny zmarłego. Wskazać jednak należy, że T. H. zmarł (...). i nie złożył przed tą datą wniosku o odsetki. I. H. taki wniosek złożyła zaś w dniu 16 marca 2021r., już po jego śmierci (k.9 plik dotyczący decyzji z dnia 19.04.21r.). I o ile mogła złożyć wniosek o wypłatę świadczenia/świadczeń (zasiłku chorobowego) już przyznanego wcześniej zmarłemu, mimo tego, że w tej dacie już on nie żył (wniosek o świadczenie złożony został przed datą zgonu - przynajmniej za 1-y sporny okres w niniejszej sprawie), to nie przysługiwało już jej prawo do zgłoszenia wniosku o odsetki. Następcą prawny zmarłego nie może bowiem uzyskać prawa do świadczenia, czy pochodnych od świadczenia - o czym jeszcze niżej), w sytuacji, gdy zmarły o tego rodzaju świadczenie sam nie wystąpił.

Zgodnie bowiem z art. 65 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 870 – dalej też ustawa zasiłkowa) zasiłki wypłaca się osobie, której zasiłki te przysługują, lub osobie przez nią upoważnionej albo osobie, do której rąk wypłaca się wynagrodzenie lub dochód ubezpieczonego. **W razie śmierci ubezpieczonego przed podjęciem *należnego mu zasiłku, zasiłek* wypłaca się osobom uprawnionym do podjęcia wynagrodzenia lub dochodu ubezpieczonego (ust. 2).**

Skoro w art. 65 ust. 2 wskazanej ustawy ustawodawca posłużył się zwrotem „należnego mu zasiłku”, to zdaniem Sądu taki zapis oznacza, że następcy prawnemu zmarłego uprawnionego do zasiłku chorobowego (już wcześniej przyznanego) nie przysługuje już dalsze prawo – prawo do odsetek. Wynika to bowiem wprost z literalnego brzmienia art. 65 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

W ocenie Sądu II Instancji nie można skarżącej przyznać prawa do odsetek od nieterminowo wypłaconych zasiłków chorobowych należnych zmarłemu, w sytuacji, gdy T. H. takiego wniosku nie złożył do dnia śmierci.

Wskazać należy, że takie też stanowisko prezentował w korespondencji mailowej Naczelnik Wydziału Świadczeń K. W., który wskazał, że „formalnego wniosku o odsetki nie było, zaś prawo do świadczenia i prawo do odsetek to dwa oddzielne roszczenia”. Wydaje się, że osoba do której była kierowana ta korespondencja nie zrozumiała prawidłowo tego komunikatu i roszczenie o odsetki zgłoszone przez następcę prawnego uprawnionego do świadczenia rozpatrywała w innym kontekście, co też znalazło wyraz w korespondencji mailowej jak i następnie w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji z dnia 19.04.2021r.

Jednakże prawidłowe jest stanowisko, zgodnie z którym odwołująca jako następcą prawny osoby uprawnionej do świadczenia mogła ubiegać się o wypłatę świadczenia przyznanego zmarłemu (o czym już była mowa wyżej), nie mogła zaś ubiegać się o odsetki – po pierwsze : z tego powodu, że takie roszczenie jej w ogóle nie przysługuje w świetle treści art. 65 ust. 2 ustawy zasiłkowej, który mówi jedynie o świadczeniu (zasiłku), jest to zaś regulacja zupełna. Podobnie zresztą art. 136 ustawy emerytalno – rentowej (ustawy z dnia z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) regulujący uprawnienia następców prawnych zmarłych emerytów czy rencistów dotyczy świadczeń – emerytury i rent. Stanowi bowiem : 1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

2. Osoby wymienione w ust. 1 mają prawo do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenia, nieukończonego wskutek śmierci osoby, ***która o te świadczenia wystąpiła.***

3. Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania.

Po drugie : nawet gdyby przyjąć teoretycznie, że ustawa zasiłkowa przyznaje skarżącej takie prawo (wystąpienie o odsetki od świadczenia jako następcą prawny uprawnionego do świadczenia) – to zważyć należy, że T. H. do dnia śmierci nie złożył wniosku o odsetki.

Mając na uwadze powyższe rozważania, apelacja podlegała oddaleniu - zaskarżony wyrok odpowiada bowiem prawu w zakresie rozstrzygnięcia, dlatego apelacja jest niezasadna, ale z przyczyn wskazanych wyżej przez Sąd odwoławczy, dlatego orzeczono z mocy art. 385 k.p.c.

SSO Dorota Radaszkiewicz